Місячний Економічний Моніторинг України

№12 (158), грудень 2013 року

Резюме

Тема місяця: Україна-ЄС

Політика: Україна відмовилася підписати Угоду про асоціацію (УА) з Європейським Союзом, відклавши таким чином створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі з ЄС на невизначний термін. Відмова викликала найбільші в Україні протести з часів "Помаранчевої революції" 2004 року.

Реальний сектор: Держстат переглянув вгору показник реального ВВП у третьому кварталі 2013 року, але він все ж знизився на 1,3% дпр, що є вже п'ятим кварталом зниження реального ВВП поспіль.

Енергетичний сектор: Якщо рівень споживання газу залишиться незмінним, Україні не вистачить газу, щоб пережити зиму, і їй доведеться домовлятися з «Газпромом» або шукати додаткові джерела постачання газу.

Транспорт: Україна парафувала Угоду про спільний авіаційний простір з ЄС.

Сільське господарство: Врожай зерна досягнув рекордного рівня у 2013 році.

Зовнішній сектор: Дефіцит поточного рахунку в жовтні скоротився до 1,9 млрд дол. США з 2,2 млрд дол. США у вересні. Переглянутий дефіцит за вересень був найбільшим з 2009 року.

Фіскальна політика: Капітальні видатки, ймовірно, будуть суттєво нижчими, ніж заплановані на 2013 рік. Крім того, уряд не зможе повністю та своєчасно профінансувати поточні видатки.

Соціальна політика: Уряд дозволив Пенсійному фонду залучати банківські кредити для покриття розривів ліквідності, що може бути небезпечним.

Ринок праці: В жовтні зростання заробітної плати сповільнилось до 5,6% дпр через погіршення фінансового стану компаній.

Монетарна політика: Монетарні умови стали жорсткішими в жовтні, оскільки НБУ вилучив ліквідність через інтервенції на валютному ринку і збільшення вимог до резервування.

Фінансові ринки: Міжнародні резерви НБУ впали до 18.8 млрд дол. США до кінця листопада.

Тема місяця: Україна-ЄС

Україна-ЄС: стратегічна пауза чи зміна курсу?

Ігор Бураковський

Без перебільшення головним питанням політичного порядку денного України та ЄС в листопаді була підготовка до підписання Угоди про Асоціацію з ЄС. Всі дискусії переважно стосувались того, як Україна виконає вимоги ЄС, і, передовсім, вирішить питання з відправкою Юлії Тимошенко на лікування за кордон, що уможливить підписання Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС на саміті країн Східного партнерства 28-29 листопада у Вільнюсі. Так, 18 листопада Високий представник ЄС із закордонних справ і політики безпеки Кетрін Ештон заявила, що ЄС очікує побачити Україну у Вільнюсі. Але при цьому вона висловила сподівання, що «до того часу Україна зможе пройти свою частину шляху».

Але досить неочікувано для всіх 21 листопада 2013 року Кабінет Міністрів України прийняв Розпорядження «Питання укладання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їх державами – членами, з іншої сторони». Формально цим рішенням призупинявся процес підготовки до укладання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС через необхідність вжити заходи щодо відновлення втрачених обсягів виробництва та напрямів торговельно-економічних відносин з Російською Федерацією та іншими державами — членами СНД та формування належного рівня внутрішнього ринку, який забезпечував би паритетні відносини між Україною та державами — членами Європейського Союзу.

Слід відзначити, що документ містив пропозицію ЄС та Росії утворити комісію на тристоронній основі «для опрацювання комплексу питань, спрямованих на відновлення втрачених обсягів виробництва та напрямків торговельно-економічних відносин, розширення та сприяння міжнародній торгівлі, подальшу лібералізацію ринків, узгодження регуляторної бази для покращення умов впровадження підприємницької діяльності».

22 листопада Штефан Фюле, Європейський комісар з питань розширення та європейської політики сусідства, висловив жаль з приводу цього рішення, але водночас, заявив про готовність ЄС відновити підготовку до підписання Угоди про Асоціацію, «як тільки Україна підтвердить свою готовність відновити свій рух в напрямку політичної асоціації та економічної інтеграції з ЄС». Пізніше з аналогічними заявами виступив цілий ряд європейських політиків.

24 листопада на Європейському майдані в Києві прихильники євроінтеграції та опозиційні політики оголосили про проведення безстрокової акції, центром якої пізніше став Майдан Незалежності.

Напередодні Вільнюського саміту у низці заяв Президента та Прем'єр-міністра України було сформульовано цілий ряд аргументів, чому Україна відмовляється від підписання Угоди.

По-перше, Україна не відмовляється від курсу на європейську інтеграцію, але для неї принциповим є умови Угоди та її наслідки, які потребують додаткового вивчення. Країна і так зробила дуже багато в процесі підготовки до підписання Угоди і вимагає до себе партнерського ставлення.

По-друге, Україна потребує компенсації втрат, які вже зараз несе від скорочення торгівлі з Росією та іншими країнами СНД в тому числі внаслідок російських економічних санкцій. Водночас перемовини з МВФ не дали жодних практичних результатів.

По-третє, оскільки Україна не вступає в ЄС, вона не зможе скористатись відповідними структурними фондами. Зараз Україні пропонують допомогу в сумі від 600 млн до 1 млрд євро, тоді як для переходу на європейські стандарти та модернізації виробництва Україна потребує не менше 20 млрд. євро щорічно, а в цілому до 2017 року ці потреби складають приблизно 160 млрд євро.

Ці аргументи виявились повною несподіванкою для ЄС та зумовили досить різку реакцію з боку офіційних представників Євросоюзу та держав-членів, які сприйняли позицію України як образу, а відмову підписувати Угоду як втрату історичного шансу. Водночас ЄС заявив про готовність повернутись до підписання Угоди тоді, коли Україна буде до цього готова.

Очевидно, що реальна причина такого рішення українського керівництва полягала в жорстокому економічному тискові з боку Росії на Україну та намаганні української влади знайти «швидкі» та великі кошти для підтримки економіки України, яка перебуває в стані рецесії.

В цілому ж відмова від підписання Угоди та спосіб, який це було зроблено, викликало щире обурення партнерів України з боку ЄС та українського суспільства.

В Україні відмова від підписання Угоди спровокувала численні протести. Безпрецедентний за своєю жорстокістю силовий розгін табору протестувальників на Майдані Незалежності в Києві в ніч з 29 на 30 листопада викликав хвилю протестів по всій країні. В країні почалась без перебільшення найбільша за всю історію незалежної України політична криза, яка загрожує реальним розколом країни.

Водночас економіка України перебуває в стані рецесії, подолання якої вимагає продуманих, швидких та досить непопулярних дій. Попри всі оптимістичні заяви українського керівництва потреба у зовнішньому фінансуванні змусить Україну звернутись до МВФ, тоді як відмова від підписання Угоди ускладнить перемовини з цією структурою. Отримання фінансової підтримки з боку Росії супроводжуватиметься цілою низкою політичних вимог, зокрема вимогою щодо вступу країни до Митного Союзу.

Місячний Економічний Моніторинг України

Політика: Відмова підписати Угоду про Асоціацію з ЄС викликала гостру політичну кризу в Україні

29 листопада Україна відмовилася підписати Угоду про асоціацію (УА) з Європейським Союзом, відклавши таким чином створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі з ЄС на невизначний термін. Президент України Віктор Янукович пояснив відмову тим, що реалізація угоди може мати негативний вплив на економіку, а запропонована ЄС допомога була недостатньою. Він також сказав, що на рішення вплинув тиск з боку Росії. У попередні місяці Росія, що є одним з найбільших торговельних партнерів України, припинила імпорт деяких українських товарів і попередила, що заборона може бути поширена на інші товари, якщо Україна підпише УА.

Відмова викликала найбільші в Україні протести з часів "Помаранчевої революції" 2004 року. Хвиля мітингів та заворушень почалася 21 листопада, коли уряд вирішив зупинити процес підготовки до укладання угоди. Спочатку протестувальники вимагали підписання угоди, пізніше вони закликали Президента та уряд піти у відставку. Спроба розігнати табір протестувальників на головній площі Києва, зроблена міліцією в ніч з 29 на 30 листопада, призвела до посилення протестів. 1 грудня, за різними оцінками, від 300 тисяч до 800 тисяч людей взяли участь у мітингу в Києві, який супроводжувався зіткненнями з міліцією. Однак 3 грудня парламент відмовився відправити уряд у відставку.

Прогноз є невизначеним, але існує три головні сценарії розвитку подій. Відповідно до першого сценарію, протести будуть придушені силою. Другий сценарій полягає у розв'язанні кризи шляхом проведення дострокових виборів Президента. Відповідно до третього сценарію, кризу не буде вирішено найближчим часом, і високий рівень політичної нестабільності зберігатиметься в Україні щонайменше до наступних президентських виборів у 2015 році. Будь-які спроби зупинити протести з силою будуть віддаляти Україну від Заходу і підштовхувати її ближче до Росії, яка наполегливо намагається забезпечити повне членство України в Митному союзі Білорусі, Казахстану та Росії.

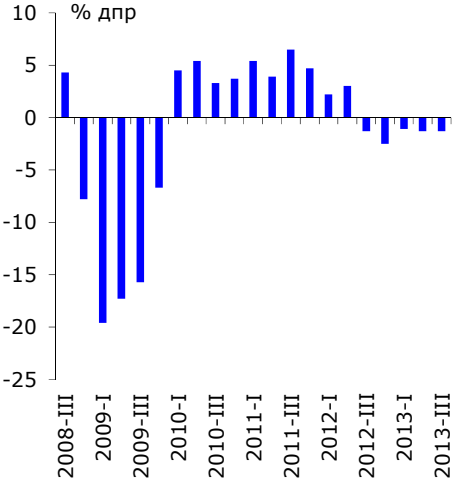
Реальний сектор: Реальний ВВП знизився на 1,3% дпр

ВВП. Держстат переглянув вгору показник реального ВВП у третьому кварталі 2013 року, але він все ж знизився на 1,3% дпр (порівняно із попередньою оцінкою падіння на 1,5% дпр). Це був п'ятий квартал зниження реального ВВП в порівнянні рік до року. Реальне приватне кінцеве споживання зросло на 6,7% дпр і зробило додатній внесок до зростання ВВП у 5 відсоткових пунктів. Воно збільшилось завдяки росту наявного доходу домогосподарств та нижчій нормі заощадження. В результаті внутрішній попит зріс, незважаючи на падіння валового нагромадження основного капіталу на 7,1% дпр і скорочення державного споживання. Чистий експорт забрав 3,5 відсоткових пунктів від економічного зростання, оскільки реальний експорт скоротився на 7,8% дпр, тоді як імпорт знизився лише на 1,1% дпр. Зміна запасів також мала від'ємний внесок до зростання у 1 відсотковий пункт.

З боку виробництва реальна валова додана вартість (ВДВ) в сільському господарстві знизилась на 2,1% дпр, оскільки збір врожаю було відкладено на жовтень та листопад через дощову погоду. Слабкий внутрішній та зовнішній попит призвів до падіння реальної ВВД в переробній промисловості на 9,7% дпр. Реальна ВДВ в торгівлі зросла на 3,4% дпр завдяки подальшому зростанню споживання. Водночас ВДВ в транспорті на диво зросла на 1,4% дпр.

Населення: 45,5 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 24%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 8%
Інвестиції/ВВП: 21%
Експорт: Росія 25%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 22%, ЄС 35%

Динаміка реального ВВП

Джерело: Держстат

Інститут економічних досліджень
та політичних консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

Секторальні тенденції. Падіння промислового виробництва у жовтні сповільнилось до 4,9% дпр передусім через ефект статистичної бази і ліпші результати діяльності харчової промисловості. Зокрема, виробники олії почали переробляти насіння соняшника, зібраного цього року. Крім того, суттєво зросло виробництво м'яса. Водночас виробництво цукру залишилось на майже 50% нижчим, ніж рік раніше, найвірогідніше, через пізніше збирання врожаю цукрових буряків. Виробництво нафтопродуктів зросло на 20,6% дпр з дуже низької статистичної бази, оскільки після тривалої перерви запрацював один із нафтопереробних заводів.

Водночас виробництво автомобілів зросло на 39% порівняно із попереднім місяцем, ймовірно, через запровадження утилізаційного збору на імпортні автомобілі. Випуск в металургії знизився на 8,0% дпр через слабкий зовнішній попит і зміну торговельних правил в Росії.

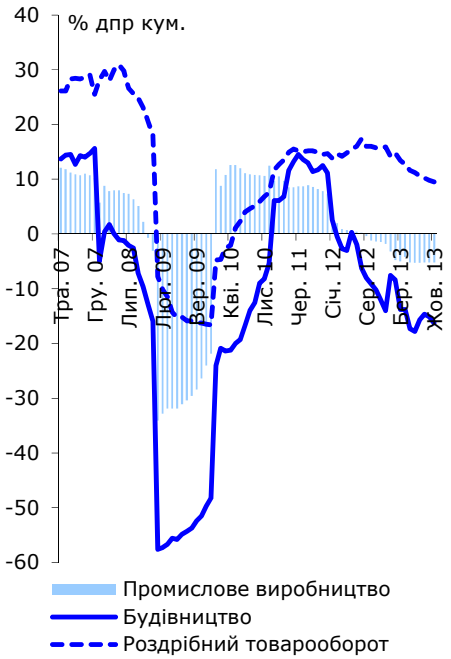
Виробництво і перерозподіл електроенергії, газу та води зросло на 8,9% дпр через більш ранній початок опалювального сезону цього року.

Після поганих показників у вересні сільськогосподарське виробництво зросло на 9,9% дпр в жовтні. Зокрема, рослинництво зросло на 12,4% дпр через вищу врожайність більшості культур. Зростання тваринництва залишилось на рівні 4,5% дпр.

В січні-жовтні роздрібний товарооборот зріс на 9,5% дпр. Водночас, зростання роздрібних продажів компаній сповільнилось до 1,5% дпр в жовтні, що свідчить про сповільнення споживання.

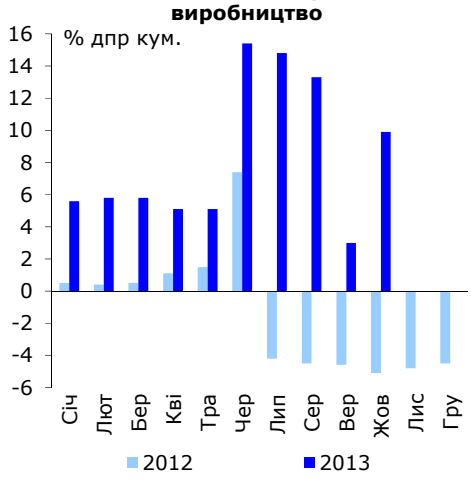
В жовтні будівництво скоротилось на 24,3% дпр, оскільки державні і приватні інвестиції в інженерні споруди зупинились. Водночас будівництво житла, яке зростало в попередні періоди, скоротилось на 7,1% дпр.

Тенденції реального сектору

Джерело: Держстат

Сільськогосподарське виробництво

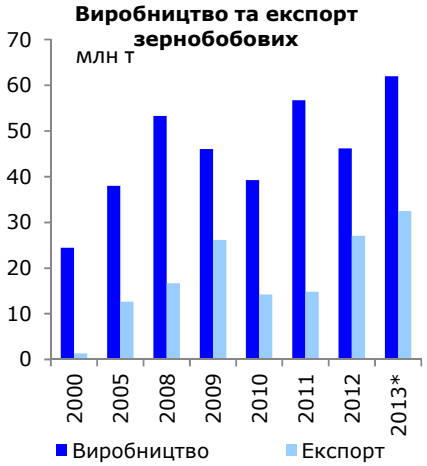
Джерело: Держстат

Енергетика: Україна підписала угоду про добуток газу на шельфі

13 листопада Кабінет Міністрів скасував неоднозначну вимогу (запроваджену в червні) до приватних виробників газу закачувати 50% обсягів добутого природного газу до підземних газових сховищ. За даними «Нафтогазу» на 28 листопада Україна закачала в підземні газосховища 17,6 млрд кубометрів газу. За попередній опалювальний сезон (четвертий квартал 2012 року – перший квартал 2013 року) Україна використала 27,7 млрд кубометрів газу зі сховищ, решта 10,4 млрд кубометрів були отримані та спожиті з власного видобутку. Отже, якщо рівень споживання залишиться незмінним, Україні не вистачить газу, щоб пережити зиму, і їй доведеться домовлятися з «Газпромом» або шукати додаткові джерела постачання газу.

27 листопада Україна підписала угоду про розподіл продукції з «Eni» (Італія), «Electricite de France» (EdF, Франція), «Чорноморнафтогазом» та «Води України» щодо експлуатації нафтових родовищ Суботіно, Абіха, Маячна та Кавказька в Чорному морі. Частка приватних інвесторів складатиме 75%. Частки окремих компаній розподіляються так: «Eni» – 50%, «EdF» – 5%, «Води України» – 35%, «Чорноморнафтогаз» – 10%. Крім того, інвестори мають заплатити збір 2,2 дол. США за 1 барель видобутої нафти або конденсату. Це друга угода про розподіл продукції щодо газовидобутку на шельфі після угоди, підписаної в вересні з «Exxon Mobil», «Royal Dutch Shell» та «OMV Petrom» щодо Скіфської газової площі. Ці угоди є інвестиціями в майбутню енергетичну безпеку України.

Виробництво та експорт зернобобових

Джерело: Держстат
* Прогноз МінАПК, прогноз експорт у на 13/14 маркетинговий рік

Транспорт: Українські авіакомпанії зможуть літати в Європу без обмежень

28 листопада Україна парафувала Угоду про спільний авіаційний простір з ЄС. Ця Угода виявилась єдиним позитивним результатом саміту Східного партнерства у Вільнюсі. Відповідно до Угоди всі авіакомпанії України зможуть здійснювати прямі авіарейси в будь-

який аеропорт ЄС з початком літньої навігації 2015 року (остання неділя березня). Європейські авіакомпанії матимуть такі ж права щодо аеропортів України. Крім того, знімаються всі обмеження на кількість щотижневих рейсів між Україною та ЄС. Повне застосування угоди, як очікується, залучить нові авіакомпанії і, таким чином, посилить конкуренцію, покращить якість авіаційних послуг та знизить їх вартість. Водночас українські авіакомпанії матимуть час підготуватись до ефективної конкуренції з європейськими компаніями.

Сільське господарство: Рекордний врожай у 2013 році

За даними Міністерства аграрної політики та продовольства до кінця листопада було зібрано близько 62 млн т зернових та зернобобових з площі 15,5 млн га (98% площі). Цей врожай є рекордним з 2011 року, коли було зібрано 56 млн т зернових та зернобобових. Середня врожайність зросла на 27% до 4 т/га.

За даними Міністерства експорт зернових сягнув 15,0 млн т у 2013/2014 маркетинговому році, що на 19,4% вище за експорт попереднього року. Водночас очікується, що експортний потенціал сягне 32,5 млн т. Зокрема, вже експортовано 6,1 млн. т пшениці (включно з 4,8 млн т продовольчої пшениці), 2 млн т ячменю та 5,9 млн т кукурудзи.

Зовнішній сектор: : Дефіцит торгівлі товарами скоротився до 2,4 млрд дол. США

Дефіцит поточного рахунку в жовтні скоротився до 1,9 млрд дол. США з 2,2 млрд дол. США у вересні. Переглянутий дефіцит за вересень був найбільшим з 2009 року. Дефіцит торгівлі товарами скоротився до 2,3 млрд дол. США в жовтні з історично високого показника у 2,6 млрд дол. США. Чисті поточні трансферти залишились низькими через економічне сповільнення в Росії та ЄС. Зниження чистих виплат доходів нерезидентам було нівельовано сезонним зниженням експорту послуг (який все ж зріс на 9% дпр).

Експорт товарів в жовтні скоротився на 10,6% дпр, але зріс порівняно із попередніми місяцями завдяки відновлення експорту сільськогосподарської продукції після дощового вересня. Експорт сільськогосподарської продукції досягнув третину експорту товарів, але знизився на 9% дпр через зниження експортних цін. Експорт металургії скоротився на 1% дпр через нижчі ціни, хоча обсяги експорту дещо зросли з низької статистичної бази. Експорт транспортних засобів та іншої продукції машинобудування впав на 28% дпр. Попит на вантажні ваги в Росії знизився суттєво через збільшення запасів вагонів.

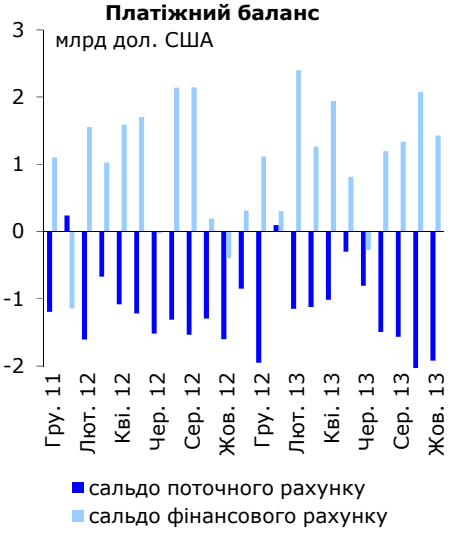
Імпорт товарів скоротився на 2,7% дпр. Імпорт мінеральних продуктів за останні три місяці досягнув 7,6 млрд дол. США, оскільки Нафтогаз поновлював обсяги газу в газових сховищах з небезпечно низького рівня. Імпорт споживчих товарів сповільнився, тоді як імпорт інвестиційних товарів знизився.

Баланс фінансового та капітального рахунку залишився додатнім у 1,9 млрд дол. США у вересні, незважаючи на виплати за кредитами ПІІ та портфельними інвестиціями і відсутність урядових запозичень. Чистий притік боргового капіталу в приватний сектор становив 0,2 млрд дол. США, оскільки приватний сектор спромігся рефінансувати борги. Торгові кредити і інші притоки капіталу досягли 1,7 млрд дол. США, оскільки російський газ було отримано без оплати.

Фіскальна політика: Виконання Державного бюджету провалено

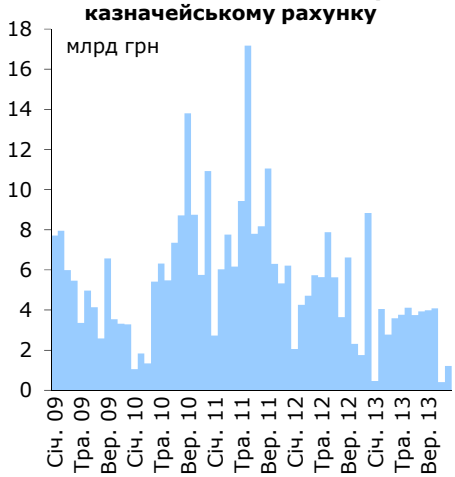
За оперативними даними Державного казначейства в листопаді доходи Державного бюджету зменшились на 6,3% дпр у зв'язку зі скороченням податкових надходжень. В цілому, у січні-листопаді зростання доходів сповільнилося до 1,0% дпр порівняно з 1,9% дпр в перші десять місяців цього року. Зростання відбулось за

Платіжний баланс

Джерело: попередні оцінки НБУ

Баланс коштів на Єдиному казначейському рахунку

* на початок місяця
Джерело: Державне Казначейство

рахунок збільшення неподаткових надходжень (в основному, доходів від трансферту прибутку НБУ до Державного бюджету).

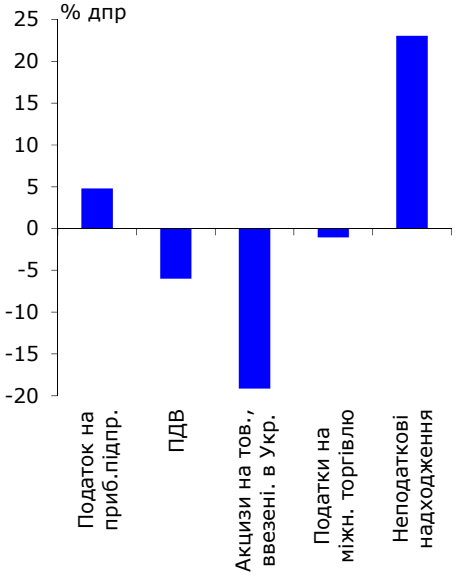
Річний план доходів Державного бюджету був виконаний лише на 80,1%. Таким чином, щоб вийти на запланований річний показник уряд має зібрати близько 74,5 млрд грн доходів у грудні. Це є малоймовірним, оскільки надходження до бюджету протягом останніх місяців в середньому не перевищували 30 млрд грн на місяць. Отже, доходи у 2013 році можуть виявитись на 40 млрд грн нижчі за план.

Дефіцит Державного бюджету за перші одинадцять місяців поточного року був також недовиконаний, в основному, через нижчі, ніж планові, зовнішні запозичення і надходження від приватизації.

В результаті недофінансування видатків Державного бюджету цього року може скласти щонайменше 55 млрд грн. Зокрема, капітальні видатки, ймовірно, будуть суттєво нижчими, ніж заплановані на 2013 рік. Крім того, уряд не зможе повністю та своєчасно профінансувати поточні видатки.

Складна ситуація у сфері державних фінансів, а також висока економічна та політична невизначеність у цьому році стали причиною неухвалення урядом Проекту закону про Державний бюджет на 2014 рік. Відповідно до останньої заяви Президента Проект повинні внести на розгляд парламенту 17 грудня 2013 року.

Зростання доходів Державного бюджету у січні-жовтні 2013 року

Джерело: звіти Державного казначейства

Соціальна політика: Дефіцит Пенсійного фонду залишається високим

За 11 місяців 2013 року видатки Пенсійного фонду зросли на 7,4% дпр до 229 млрд грн. 33,4% видатків було профінансовано за рахунок трансферту з Державного бюджету на покриття дефіциту та фінансування спеціальних пенсійних програм. Вищий фонд оплати праці забезпечив зростання доходів Фонду від страхових внесків на 5,6% дпр. Водночас бюджетне фінансування дефіциту Пенсійного фонду було достатнім, щоб покрити ці виплати на відміну від попередніх років. Проблеми з ліквідністю уряду в останні місяці обмежили короткострокові позики Фонду з боку Казначейства, що призвело до певної затримки пенсійних виплат.

В результаті уряд дозволив Пенсійному фонду залучати банківські кредити для покриття розривів ліквідності. Водночас це може бути небезпечним, оскільки дефіцит Фонду стане більшим, ніж передбачено в бюджеті, і може призвести до накопичення боргів перед банками і збільшення вартості запозичень.

Ринок праці: Сповільнилось зростання зарплати

В жовтні зростання заробітної плати сповільнилось до 5,6% дпр через погіршення фінансового стану компаній. Крім того, у 2013 році мінімальну заробітну плату було підвищено двічі – у січні та грудні, тоді як в попередні роки відбувалось чотири / п'ять підвищень протягом року.

Хороші результати діяльності сільського господарства сприяли підвищенню заробітної плати в секторі на 14,7% дпр. Водночас заробітна плата в промисловості зросла на 6,0% дпр через підвищення мінімальної заробітної плати (на 4,8% дпр). Зокрема, окремі компанії підвищили оплату праці працівників вздовж тарифної сітки, тоді як середня заробітна плата, яка дає право компаніям на автоматичне відшкодування ПДВ, також прив'язана до мінімального рівня оплати праці.

Важка фіскальна ситуація призвела до несуттєвого підвищення заробітних плат в освіті і охороні здоров'я (відповідно на 2,6% дпр та 4,6% дпр). Повільніше зростала заробітна плата в фінансовому секторі (на 1,9% дпр), оскільки банки надалі намагались не збільшувати адміністративні видатки. Водночас заробітні плати в фінансовому секторі все ще залишились майже вдвічі більшими, ніж середні по економіці.

Середня заробітна плата

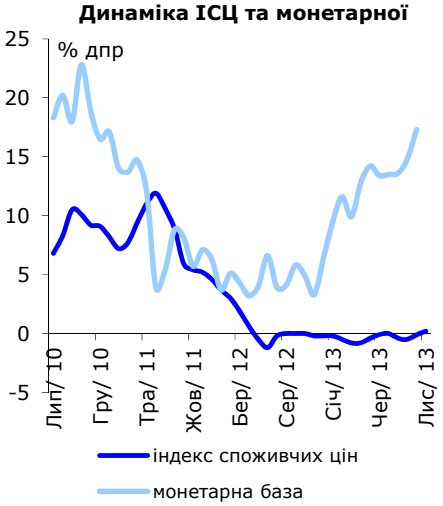
Джерело: Держстат

Монетарна політика: Держстат звітував про додатну інфляцію вперше за 18 місяців

ІСЦ зріс на 0,2% дпр в жовтні. Держстат прозвітував про стабільні ціни на продовольчі продукти (за винятком фруктів і овочів), оскільки нижчі ціни на м'ясо (через дешеве фуражне зерно та збільшення пропозиції) нівелювали помірне зростання цін на інші продовольчі товари. Ціни одягу та взуття знизились на 3,5% дпр, незважаючи на суттєве збільшення цін на імпорт на митниці. Ціни на інші товари та послуги зросли на 2,8% дпр.

Монетарні умови стали жорсткішими в жовтні, оскільки НБУ вилучив ліквідність через інтервенції на валютному ринку (6,5 млрд грн) і збільшення вимог до резервування. Це було частково нівельовано квазі-фіскальними операціями НБУ, оскільки НБУ викупив ОВДП на суму 6 млрд грн і надав річну позику (ймовірно) державному банку. За даними НБУ середня міжбанківська відсоткова ставка зросла до 6% в листопаді з 5% в жовтні, тоді як вільні резерви банків скоротились на 10 млрд грн в середньому в жовтні.

Динаміка ІСЦ та монетарної

Джерело: Держстат, НБУ

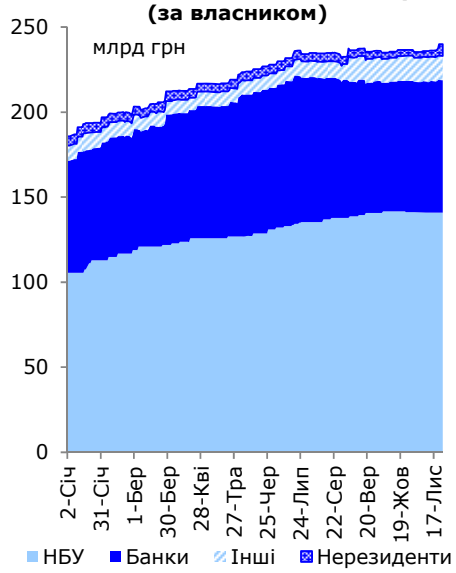
Фінансові ринки: Розширено вимоги до продажу іноземної валюти

Обмінний курс. В листопаді НБУ продовжив звітувати обмінний курс на міжбанківському ринку на нижчому рівні, ніж дані комерційних джерел і готівковий курс. Все ж, обмінний курс залишився більш-менш стабільним в межах 8,2-8,25 грн за дол. США, оскільки НБУ збільшив інтервенції до 0,8 млрд дол. США. НБУ також подовжив дію обов'язкового продажу 50% валютних надходжень ще на 6 місяців. З вересня адміністративні заходи застосовують до майже всіх надходжень в іноземній валюті, а не тільки до експортних надходжень. В цілому, адміністративні заходи будуть чинними 18 місяців, що робить їх далекими від тимчасових, як визначено в законі.

Міжнародні резерви НБУ впали до 18.8 млрд дол. США до кінця листопада, оскільки НБУ здійснив виплати по зовнішньому боргу на суму 0,7 млрд дол. США та здійснив інтервенції на валютному ринку.

Державний борг. У листопаді 2013 року зовнішній ринок капіталів залишався закритим для уряду через високі ставки. Водночас уряду вдалося розмістити номіновані у доларах США облігації з достроковим погашенням на суму 0,5 млрд дол. США. Більшість з цих облігацій, ймовірно, були придбані нерезидентами. В результаті портфель державних облігацій нерезидентів зріс протягом листопада з 3,4 млрд грн до 9,0 млрд. Також уряд розмістив номіновані у гривні 21-денні ОВДП, щоб покрити короткостроковий дефіцит ліквідності. Ці облігації склали 61,3% від загального розміщення (2,0 млрд грн з 3,2 млрд грн).

ОВДП, які знаходяться в обігу (за власником)

Джерело: НБУ

Економічні Тенденції		I 12	II 12	III 12	IV 12	I 13	IV 12	I 13	Гру.	Січ	Лют.	Бер.	Квіт.	Тра.	Чер.	Лип.	Сер.	Вер.	Жов.	Лис.
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	0,5	7,4	-4,6	-4,5	5,8	15,4	3,0	-1,8	-3,2	-4,8	-5,0	-4,2	-5,2	-5,3	-5,3	-5,2	-5,2	-5,2	...
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	0,9	0,4	-1,2	-1,8	-5,0	-5,3	-5,2	-13,8	-7,6	-8,4	-13,8	-13,8	-17,3	-17,8	-15,7	-14,7	-15,1	-16,3	...
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-2,7	-1,9	-9,1	-13,8	-13,8	-17,8	-15,1	-4,5	5,6	5,8	5,8	5,1	5,1	15,4	14,8	13,3	3,0	9,9	...
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	14,2	16,0	16,0	15,9	13,4	11,2	9,8	15,9	14,2	14,8	13,4	12,7	11,6	11,2	10,6	10,2	9,8	9,5	...
Середня заробітна плата	грн.	2923	3109	3064	3195	3085	3289	3331	3377	3000	3044	3212	3233	3253	3380	3429	3304	3261	3283	...
ІСЦ	% дпр	1,9	-1,2	0,0	-0,2	-0,8	-0,1	-0,5	-0,2	-0,2	-0,5	-0,8	-0,8	-0,4	-0,1	0,0	-0,4	-0,5	-0,1	0,2
ІВЦ	% дпр	6,5	4,5	0,3	0,3	0,2	-1,6	-0,9	0,3	1,5	-0,9	0,2	-1,0	1,9	-1,6	-1,6	-0,9	-0,9	0,8	-0,5
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	5,2	2,5	2,6	1,0	-2,1	-7,0	-6,5	0,5	-5,7	-1,2	-5,3	-3,9	-7,6	-8,3	-8,4	-8,6	-8,8	-9,0	...
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	5,8	9,8	7,6	5,6	-4,7	-8,8	-5,6	5,3	-2,1	-3,6	-3,5	-3,6	-9,7	-11,5	-10,4	-9,8	-8,0	-7,1	...
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-3,9	-9,5	-14,8	-20,5	-3,8	-6,8	-13,4	-20,5	-0,5	-2,0	-3,8	-5,3	-5,9	-6,8	-8,8	-10,8	-13,4	-15,7	...
Поточний рахунок, на кінець періоду*	млрд. дол. США	-2,0	-5,9	-10,0	-14,4	-2,9	-5,2	...	-14,4	0,0	-1,5	-2,9	-4,0	-4,4	-5,2	-6,7	-8,2	-10,4	-12,3	...
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	31,1	29,3	29,3	24,5	24,7	23,2	21,6	24,5	24,7	24,7	24,7	25,2	24,5	23,2	22,7	21,7	21,6	20,6	...
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	4,3	6,6	5,8	6,4	9,9	13,4	14,8	6,4	9,5	11,6	9,9	12,8	14,2	13,4	13,5	13,6	14,8	17,3	...
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	15,5	15,7	19,6	20,8	16,2	15,4	15,3	17,6	16,5	15,9	16,1	15,3	15,6	15,3	15,7	15,0	15,2	15,6	...
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	8,02	8,05	8,09	8,11	8,11	8,11	8,11	8,09	8,10	8,11	8,11	8,11	8,12	8,12	8,11	8,10	8,13	8,14	8,15
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99
Обмінний курс, середній	євро	10,46	10,26	9,99	10,37	10,55	10,44	10,58	10,49	10,60	10,70	10,36	10,40	10,38	10,41	10,45	10,64	10,67	10,90	10,79

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки,
* Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: НБУ, попередні дані)
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	913,3	1082,6	1302,1	1408,9
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,2	136,4	163,4	176,3
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,2
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,9	11,2	7,3	-1,8
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,0	17,5	-4,5
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0	0,6
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9	19,0	3,7
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7	14,2	0,3
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8	-36,7	27,1	28,2	1,0
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6	-43,1	29,3	33,8	5,6
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9	-1,9	-2,9	-9,3	-14,8
Поточний рахунок	% ВВП	4,7	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2	-1,7	-1,7	-5,6	-9,0
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9	4,5	5,7	6,6	6,6
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7	31,8	31,4
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-6,0	-1,8	-3,6
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	39,9	36,0	37,4
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,6	22,8	22,0
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8	6,3	6,4
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8	7,9	8,0	8,0
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7	8,0	8,0	8,0	8,0
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9	10,5	11,1	10,3
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9	11,7	10,6	10,5	10,3

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету, без коштів на рекапіталізацію

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		I 10	II 10	III 10	IV 10	I 11	II 11	III 11	IV 11	I 12	II 12	III 12	IV 12	I 13	II 13	III 13
ВВП	млрд. грн.	217,3	256,8	301,3	307,3	257,7	311,0	369,8	363,6	293,5	349,2	387,6	378,6	301,6	351,9	392,6
Реальний ВВП	% дпр	4,5	5,4	3,3	3,7	5,1	3,9	6,5	5,0	2,2	3,0	–1,3	–2,5	-1,1	-1,3	-1,3
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	0,2	6,8	7,8	12,8	13,2	14,2	16,1	18,5	8,6	15,7	14,0	6,9	4,5	7,4	6,7
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	3,8	-4,0	5,8	10,0	2,0	2,9	-9,4	-6,6	0,9	2,7	7,9	–1,3	2,1	-1,0	-3,0
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	-5,7	-3,2	9,5	10,5	-1,8	3,7	9,7	12,0	12,3	16,2	–6,9	–7,5	4,0	-19,7	-7,1
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	0,4	13,2	2,0	0,9	19,4	4,9	0,3	-4,1	–8,2	–9	–4,9	–8,7	-6,8	-14,4	-7,8
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	-6,2	17,2	20,2	13,2	38,1	23,3	12,5	5,2	–2,3	9,9	4,2	4,0	-4,6	-19,1	-1,1
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	5,4	0,5	-3,2	0,9	4,9	1,3	16,7	38,1	0,4	11,3	-8,4	–3,9	3,2	20,9	-2,1
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	10,9	10,1	7,6	7,6	7,8	3,4	4,6	-2,9	–0,1	–0,1	-6,1	–7,2	-9,5	-9,2	-9,7
Будівництво (реальна)*	% дпр	-7,7	-5,8	9,6	3,9	1,7	10,9	0,1	2,0	–3,4	–0,2	-15,1	–12,2	-14,8	-20,9	-11,7
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	6,1	9,6	10,1	4,7	9,8	2,8	6,1	3,0	5,1	6,8	3,5	0,3	3,1	1,4	3,4
Транспорт (реальна)*	% дпр	1,3	1,8	3,0	0,1	10,2	7,9	5,7	11,1	3,7	3,8	–1,8	–1,5	-3,3	-2,2	1,4
Платіжний баланс																
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	0,0	0,5	-1,0	-2,5	-1,6	-1,7	-2,6	-4,4	-2,1	-3,8	-4,0	-4,9	-2,7	-2,0	-5,2
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-0,1	1,6	-2,6	-6,5	-4,9	-4,4	-5,6	-9,5	-5,6	-8,7	-8,3	-10,3	-7,2	-4,5	-10,7
Баланс товарів	млн. дол. США	-1236	-697	-2870	-3585	-3597	-2851	-4580	-5224	-3867	-5577	-5215	-5833	-3700	-2808	-6576
Баланс послуг	млн. дол. США	930	1115	1536	823	1262	1514	2007	1312	1299	1362	1975	1084	859	992	2029
Поточні трансферти	млн. дол. США	608	728	797	842	1039	878	988	803	683	805	777	711	548	604	495
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	923	1196	1470	2170	880	2422	2090	1623	1663	1091	2002	1871	832	1088	1166
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	-20	-18	135	197	149	113	42	207	-3	74	83	339	705	683	665
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	25,1	29,5	34,7	34,6	36,4	37,6	35,0	31,8	31,1	29,3	29,3	24,5	24,7	23,2	21,6
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	8,00	7,91	7,90	7,96	7,95	7,98	7,99	8,01	8,03	8,04	8,09	8,11	8,11	8,11	8,11
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,99	7,91	7,90	7,93	7,94	7,97	7,97	7,98	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99
Бюджет																
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	30,9	30,4	23,3	32,3	32,8	30,0	29,5	30,7	33,6	31,6	28,2	33,7	35,4	29,6	27,7
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,9	4,8	4,4	4,8	5,0	4,8	4,2	4,7	5,1	4,9	4,4	5,0	5,3	5,1	3,9
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	4,3	3,0	3,4	4,2	4,5	4,5	3,6	4,4	4,9	4,1	2,9	4,2	6,2	3,5	3,4
Податок на додану вартість	% від ВВП	9,8	9,8	8,5	9,9	7,6	12,9	9,6	9,6	10,8	10,3	8,6	10,0	9,7	9,1	9,1
Акцизні збори	% від ВВП	2,4	3,0	2,5	2,6	2,1	3,0	2,7	2,4	2,8	2,9	2,8	2,4	3,1	2,6	2,6
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	33,0	38,7	30,3	37,6	32,8	33,1	26,9	35,6	33,7	33,8	30,7	41,4	37,2	36,1	25,3
Поточні видатки	% від ВВП	32,4	37,4	26,6	32,8	31,5	30,8	23,9	30,1	31,8	31,3	27,7	37,4	35,9	34,2	22,5
Капітальні видатки	% від ВВП	0,6	1,4	3,7	4,8	1,3	2,4	3,0	5,5	1,9	2,4	2,9	4,0	1,3	1,9	2,8
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-2,0	-8,0	-7,5	-5,6	-0,3	-3,4	-3,9	-5,5	-0,2	-2,6	-3,0	-7,8	-1,9	-6,4	3,6
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,1	0,0	0,1	0,2	0,4	3,2	0,0	0,1	1,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0
Ринок праці																
Середня зарплата (реальна)	% дпр	3,3	8,7	12,3	11,4	11,1	5,5	7,7	10,8	14,7	16,5	13,3	12,9	9,9	9,3	8,1
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	3,7	11,8	11,0	14,7	7,8	1,9	7,3	7,7	6,0	13,0	10,4	9,4	7,6	4,7	…
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	9,0	8,5	8,1	8,1	8,7	8,2	7,8	7,9	8,4	7,8	7,4	7,9	8,0	7,5	…
Банківський сектор																
Грошовий агрегат М0	% дпр	5,4	9,9	17,4	16,5	15,7	11,5	8,6	6,3	4,7	6,7	5,2	5,5	9,7	9,8	12,3
Грошовий агрегат М2	% дпр	6,9	13,2	21,6	23,1	25,5	22,0	16,0	14,4	11,2	9,0	10,7	13,1	16,0	17,9	19,2
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	7,1	20,1	38,6	41,4	43,3	26,0	16,7	12,3	14,4	16,4	16,3	16,3	19,1	26,5	33,4
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	22,8	21,5	17,7	16,9	19,7	21,0	15,7	13,4	12,4	10,8	17,0	21,8	17,0	14,7	8,4
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	13,6	8,3	6,0	11,2	16,0	18,5	21,1	21,0	17,4	15,3	9,1	7,7	8,6	7,4	10,2
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	-13,7	-10,5	-13,2	-8,3	-2,1	0,9	-2,3	-4,2	-7,0	-10,8	-9,9	-7,3	-4,4	-0,4	0,8
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	-3,9	-2,8	0,6	-0,5	5,0	6,3	5,3	2,9	-2,9	-7,0	-8,0	-6,6	-5,6	-2,7	-0,5
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	68,5	68,9	67,5	66,3	67,2	66,6	64,4	62,9	61,5	59,8	59,1	57,8	55,9	55,7	55,1
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	17,3	15,0	13,0	15,0	13,1	13,5	14,1	18,4	15,5	15,6	19,5	20,8	16,2	15,3	15,3
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	10,9	11,1	10,3	10,1	10,2	9,8	8,8	8,4	8,2	8,2	8,5	8,8	9,4	9,7	9,6

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД
* зміна доданої вартості

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, розроблений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.